

Bojan Kovačič

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta
bojan.kovacic@uni-mg.si

Diana Horvat

Center za sluh in govor Maribor
horvat.diana@gmail.com

Janja Črčinovič Rozman

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta
janja.rozman@uni-mb.si

Povezanost glasbenih preferenc mladostnikov z njihovo bralno kulturo in nekaterimi prostočasnimi dejavnostmi

Povzetek

Glasbene preference so posameznikova nagnjenja oziroma čustvene reakcije do določene glasbe. Namen raziskave je bil ugotoviti, ali pri slovenskih mladostnikih obstajajo razlike ter povezanost določenih glasbenih preferenc s spolom, z bralno kulturo, s prostočasnimi dejavnostmi ter z izbiro televizijskih programov in priljubljenih revij, kot tudi povezanost navedenih glasbenih preferenc in ocen naklonjenosti do predvajanih glasbenih posnetkov. V raziskavi so sodelovali 104 učenci osmih in devetih razredov ene od mariborskih osnovnih šol v šolskem letu 2009/2010. Glasbene preference smo prikazali glede na kategorizacijo glasbenih preferenc po Rentfrowu in Goslingu, ki sta s faktorsko analizo ekstrahirala štiri stabilne faktorje, v katere so bili združeni različne vrste, zvrsti in žanri s podobnimi glasbenimi lastnostmi. Rezultati kažejo, da se pri nas glasbeni okus mladih, vsaj v obdobju med trinajstim in petnajstim letom, ne more razvrstiti v štiri glasbene faktorje, temveč samo v tri: v faktor z uporniško glasbo, faktor z glasbo, ki uporablja na tradiciji temelječo glasbeno govorico, ter v faktor z energično-ritmično glasbo. Z uporabo enofaktorske analize variance, z Mann-Whitneyjevim preizkusom ter s Kruskal-Wallisovim preizkusom smo ugotovili, da dobljeni rezultati niso v celoti skladni s postavljenimi hipotezami: (H1) spol je dejavnik razlik pri izbiri glasbenih preferenc, (H2) izbor literature se razlikuje glede na glasbene preference in (H3) izbor priljubljenih revij, televizijskih programov in prostočasnih dejavnosti se razlikuje glede na glasbene preference. So pa

Abstract

Musical preferences are one's tendencies or emotional reactions towards certain music. The purpose of the research was to establish whether there are differences between Slovene adolescents, and the connection of certain musical preferences with their gender, reading culture, leisure activities, the choice of TV programmes and favourite magazines, as well as the connection between the aforementioned musical preferences and the evaluation of affinities towards the musical recordings used in the research. 104 pupils of the 8th and 9th grades from one of the Maribor primary schools took part in the research in the school year 2009/2010. Musical preferences are displayed in reference to Rentfrow and Gosling's categorisation of musical preferences, where four stable factors were extracted with the use of factor analysis, combining different types, sorts, and genres with similar musical characteristics. The results show that the musical taste of Slovene adolescents, at least in the period between 13 and 15 years, cannot be arranged into four musical factors, but only into three: the factor with rebellious music, the factor with music which uses tradition-based musical language, and the factor with energetic-rhythmical music. Through the use of analysis of variance for a single factor, the Mann-Whitney test, and the Kruskal-Wallis test, we determined that the results gained are not entirely in line with the stated hypotheses: (H1) gender is the factor of differences in the choice of musical preferences, (H2) the selection of literature is different in respect to musical preferences, and (H3) the selection of favour-

nekateri parcialni rezultati skladni s teorijami in ugotovitvami posameznih avtorjev. S Pearsonovim koeficientom korelacije smo potrdili hipotezo (H4), da obstaja statistično značilna povezana med posameznikovimi glasbenimi preferencami ter naklonjenostjo do glasbenih posnetkov iz iste dimenzije.

Ključne besede: glasbene preference mladostnikov, glasbene zvrsti, bralna kultura, prostočasne dejavnosti, izbira televizijskih programov, skladnost preferenc z ocenami glasbenih posnetkov

Uvod

Naklonjenost določeni glasbi je močna biološka lastnost človeka. Človeku naj bi prinašala podobne koristi, kot jih prinaša zadovoljstvo ob hrani, spolnosti in drogah (Lamont in Webb, 2010). Ameriške raziskave potrjujejo, da so mladostniki med trinajstim in osemnajstim letom že v osemdesetih letih preteklega stoletja poslušali tudi več kot 90 ur glasbe tedensko (North in Hargreaves, 1999). Glasba mladim pomeni najboljše sredstvo za sproščanje in občutek vznemirljivega učinkovanja (Motte-Haber, 1990, str. 151). Vsebuje zapleteni niz dimenzij, zvokov, besedil, vizualizacij in družbenih odnosov. Daje simbolno in socialno moč, zato ni nič čudnega, da je glasba tako pomemben del človeške družbe (prav tam).

Poslušalci glasbe so usmerjeni k določenim vrstam glasbe, njihovim zvrstem in žanrom, ker imajo posebne osebnostne značilnosti, vprašanja in potrebe. To je izraženo v glasbi, ki jo preferirajo. Lull (1987; povz. po Schwartz in Fouts, 2003, str. 206) navaja, da »ljudje uporabljajo glasbo za uveljavljanje svoje osebnosti, razvoj medsebojnih odnosov in partnerskih zvez ter se soočajo s tematiko, o kateri se ne pogovarjajo v šoli in s starši«. Tako mladi podzavestno iščejo svoje mesto v socialnem okolju ter preko glasbenih preferenc sporočajo lastno identiteto (Rentfrow in Gosling, 2006, 2007).

Rentfrow in Gosling (2003) sta leta 2001 s pomočjo raziskave, v kateri je sodelovalo 1704 študentov Univerze v Teksasu, in tri tedne kasneje s pomočjo vzorca 118 udeležencev predhodne raziskave, identificirala osnovne dimenzije glasbenih preferenc. S pomočjo faktorske analize sta v obeh raziskavah ekstrahirala štiri stabilne faktorje. Ob pomoči petih psihologov, ki so raziskovali faktorsko strukturo, je nastalo determiniranje najmočnejših potez posameznih faktorjev.

- Na faktor 1 so se najmočneje vezali blues, jazz, klasična glasba, ljudska glasba in ambientalna glasba – glasba, za katero se zdi, da olajša introspekcijo in je pogosto kompozicijsko tehnično dovršena oz. po besedah avtorjev »strukturalno kompleksna«; uporablja glasbeno govorico evropske glasbene tradicije in jaza. Za glasbo, uvrščeno v prvi faktor, je bil

ite magazines, TV programmes and leisure activities varies regarding musical preferences. However, there are some partial results in accordance with the theories and the findings of individual authors. Pearson's correlation coefficient confirmed the hypothesis (H4), which claims that there is a statistically significant correlation between one's musical preferences and the affinity towards musical recordings of the same dimension.

Key words: musical preferences of adolescents, music genres, reading culture, leisure activities, choice of TV programmes, compliance of preferences with evaluation of musical recordings

značilen počasnejši tempo kot pri drugih glasbenih faktorjih; prevladovanje akustičnih glasbil in zelo malo vokala. Taka glasba lahko vzbuja tako pozitivna kot tudi negativna čustva. Poslušalci, ki poslušajo to glasbo, imajo veliko domišljije, so odprti za nove izkušnje ter imajo po navadi višjo stopnjo inteligence. Ta faktor sta poimenovala *refleksija in kompleksnost*.

- Faktor 2 je bil saturiran z variablami alternativna glasba, heavy metal, punk in hard rock. Za te glasbene zvrsti je značilna osvoboditev od tradicionalne uklenjenosti, hiter tempo, uporaba električnih glasbil in zmerna količina petja. Glasba pogosto vzbuja z zvočno ostrino veliko negativnih čustev in visoko stopnjo energije. Poslušalci, ki preferirajo glasbo, saturirano v drugem faktorju, so dinamični in uporniški. Zaradi omenjenih karakteristik je bil ta faktor poimenovan *intenziteta in uporništv*.
- Faktor 3 so določale variable pop, pop/rock, filmska glasba, country in sakralna glasba. V navedeni glasbi prevladuje zmeren tempo. Izvajajo jo večinoma na akustična in električna glasbila. Količina uporabe vokala je zmerna, besedila so preprosta in neposredna in izražajo veliko pozitivnih čustev. Melodije so preproste in prežete s čustvi. Zaradi prevladujoče epigonske glasbene govorice je ta glasba pristopna poslušalcem. Osebe s preferencami za to glasbo so pogosto konvencionalne, konservativne in družabne. Ta faktor je bil poimenovan *konvencionalnost*.
- Faktor 4 je bil določen z zvrstmi in žanri, kot so rap/hip-hop, soul/funk in elektronska/plesna glasba. Za glasbo tega faktorja je značilen poudarjen, izrazit ritem, prevladujoč zmeren tempo, uporaba električnih glasbil ter zmerne količine vokala. Besedila so pogosto dokaj zapletena, njihov namen ni vzbujanje globokih čustev. Poslušalci, ki preferirajo glasbo, združeno v tem faktorju, so polni energije, komunikativni, ter se izogibajo tradicionalnih smernic. Ta faktor je bil poimenovan *energičnost in ritmičnost*. (Rentfrow in Gosling, 2003)

North in Hargreaves (2007, 2007a) sta na vzorcu 2532 oseb opravila obširnejšo raziskavo, v kateri sta ugotavljala korelacijo med življenjskim slogom ter glasbenimi preferencami. Povprečna starost anketirancev je bila 36,59 leta. Raziskava je vsebovala vprašalnik z vprašanji o anketirancevih glasbenih preferencah, izobrazbi, dejavnostih v prostem času, najbolj pri-

ljubljenih revijah, časopisih in knjigah ter najljubših radijskih in televizijskih programih. Dobljene podatke sta obdelala s faktorско analizo in dobila štiri faktorje, ki so zajemali določene glasbene vrste, zvrsti in žanre. Rezultati so pokazali, da poslušalci glasbe, umeščene v faktor 1, za katero je značilna kompozicijsko-tehnično dovršenost in umetniška prepričljivost, več časa namenjajo branju kot tisti, ki ne poslušajo te glasbe. Najpogostejše berejo revije in časopise informativnega in znanstvenega značaja ter kakovostno literaturo. Na televizijskih programih se odločajo za ogled dokumentarnih, umetnostnih ter informativnih oddaj. Prosti čas namenjajo obiskom muzejev in galerij. Ravno nasprotno, poslušalci energično-ritmične glasbe (faktor 4 – elektronska, r'n'b, rap/hip-hop) ter na tradicionalnih temeljih oblikovane glasbe (faktor 2 – pop, country), najraje prebirajo poljudno literaturo – rumeni tisk, revije filmskega, modnega, športnega in znanstvenofantastičnega tipa. Podobno tudi med radijskimi in televizijskimi postajami izbirajo tiste, ki predvajajo njihov priljubljeni glasbeni slog. V prostem času pogosto zahajajo v lokale, kjer lahko prihajajo v stik z družbeno skupino, ki ustreza njihovem glasbenemu okusu.

Metodologija

Oprelitev problema

Dostopnost avdiovizualnih sredstev in njihova množična uporaba, predvsem med mladostniki, sta povzročili, da jih glasba spremlja tako rekoč na vsakem koraku. Glasba, ki jo mladi spremljajo po radiu in televiziji, ima velik vpliv na njihovo izbiro glasbe. Od splošnega zanimanja je odvisno, katero vrsto programa bomo izbrali na televizijskem sprejemniku, kakšna bo vrsta literature in revij, ki jo bomo brali, oziroma s katerimi dejavnostmi se bomo ukvarjali. V naši raziskavi nas zanima, ali pri slovenskih mladostnikih obstajajo razlike ter povezanost določenih glasbenih preferenc s spolom, z bralno kulturo, s prostočasnimi dejavnostmi ter z izbiro televizijskih programov in priljubljenih revij, kot tudi povezanost navedenih glasbenih preferenc in ocen naklonjenosti s predvajanimi glasbenimi posnetki.

Hipoteze

Z izvedeno empirično raziskavo smo želeli preučiti štiri raziskovalne hipoteze:

- H1: spol je dejavnik razlik pri izbiri glasbenih preferenc;
- H2: izbor literature se razlikuje glede na glasbene preference;
- H3: izbor priljubljenih revij, televizijskih programov in prostočasnih dejavnosti se razlikuje glede na glasbene preference;
- H4: obstaja statistično značilna povezanost med posameznikovimi glasbenimi preferencami ter naklonjenostjo do glasbenih posnetkov iz iste dimenzije.

Raziskovalna metoda

Uporabili smo deskriptivno metodo empiričnega pedagoškega raziskovanja.

Opis vzorca

V raziskavi so sodelovali 104 učenci ene od mariborskih osnovnih šol, starih trinajst do petnajst let.

Potek zbiranja podatkov

Anketiranje smo izvedli maja in junija 2010. Po predhodnem dogovoru smo anketirancem v reševanje ponudili vprašalnik, ki mu je sledilo poslušanje in sprotno ocenjevanje predvajanih posnetkov.

Merski inštrument

Za potrebe raziskave smo izdelali anketni vprašalnik, ki je temeljil na podlagi obravnavanih teoretičnih spoznanj. Vprašalnik je vseboval tri vprašanja zaprtega in štiri vprašanja odprtega tipa. Vprašanja zaprtega tipa so vsebovala podatke o spolu, starosti ter vprašanje o najljubši zvrsti literature. Pri vprašanih odprtega tipa so učenci našli najbolj priljubljene revije, televizijske programe, dejavnosti v prostem času ter pet najljubših glasbenih izvajalcev.

V drugem delu vprašalnika so učenci z ocenami od 1 do 5 ocenjevali 12 predvajanih glasbenih odlomkov skladb različnih vrst, zvrsti in žanrov.

Obdelava podatkov

Zbrane podatke smo obdelali s statističnim programom SPSS. Pri statistični analizi smo uporabili frekvenčno porazdelitev spremenljivk, enofaktorsko analizo variance, Mann-Whitneyjev preizkus, Kruskal-Wallisov preizkus ter Pearsonov koeficient analize povezanosti.

Rezultati in diskusija

Med 104 anketiranci je bilo 54 fantov in 50 deklet. Med vsemi navedenimi preferenčnimi glasbeniki jih je vsak našel pet, tako da jih je bilo skupaj 520. Navedene izvajalce smo – upoštevajoč faktorje Rentfrowa in Goslinga (2003) – razvrstili glede na vrsto glasbe, zvrst in žanr oz. prevladujoče skupne lastnosti v štiri faktorje: 1) *refleksija in kompleksnost*, 2) *intenziteta in upornost*, 3) *konvencionalnost*, 4) *energičnost in ritmičnost*. Najbolj je bil poudarjen faktor 3 – konvencionalnost – z 38,27 odstotka, sledila sta faktor 4 z ritmično-energično glasbo s 35,38 odstotka in faktor 2 z uporniško glasbo z 22,12 odstotka ter najmanj izraziti faktor 1 – refleksija in kompleksnost – s kompozicijsko-tehnično dovršeno in umetniško prepričljivo glasbo s 4,23 odstotka.

Izbor glasbenih preferenc glede na spol

Enofaktorska analiza variance kaže, da prihaja glede na spol do statističnih razlik v preferiranju glasbe, združene v dveh glasbenih faktorjih (od štirih), in sicer v glasbi, združeni v faktorju 3 – konvencionalnost ($F = 7,335$, $P = 0,08$) ter v faktorju 4 – energičnost in ritmičnost ($F = 4,002$; $P = 0,048$). Glasbi z značilnostmi tradicionalno oblikovanega glasbenega stavka in poudarjenim čustvom so bolj naklonjena dekleta, medtem ko so energičnim in ritmičnim zvrstem bolj naklonjeni fantje.

Glasbeni faktorji	Spol	N	$\bar{x}$	S	Preizkus homogenosti varianc		Preizkus aritmetičnih sredin	
					F	P	F	P
Faktor 1: refleksija in kompleksnost	Moški	54	0,222	0,829	0,241	0,625	0,025	0,876
	Ženske	50	0,200	0,571				
Faktor 2: intenziteta in uporništv	Moški	54	1,204	1,351	0,001	0,980	0,553	0,459
	Ženske	50	1,000	1,443				
Faktor 3: konvencionalnost	Moški	54	1,500	1,634	0,126	0,723	7,335	0,008
	Ženske	50	2,360	1,600				
Faktor 4: energičnost in ritmičnost	Moški	54	2,074	1,747	3,175	0,078	4,002	0,048
	Ženske	50	1,440	1,459				

Tabela 1 | Izid analize variance za spremenljivke glasbenih dimenzij glede na spol

Namen literature		n	$\bar{R}$	U	P
Faktor 1: refleksija in kompleksnost	Izobraževalna vsebina	72	53,49	994,500	0,103
	Poljudna vsebina	31	48,08		
Faktor 2: intenziteta in uporništv	Izobraževalna vsebina	72	56,44	796,000	0,014
	Poljudna vsebina	31	41,68		
Faktor 3: konvencionalnost	Izobraževalna vsebina	72	48,42	858,000	0,058
	Poljudna vsebina	31	60,32		
Faktor 4: energičnost in ritmičnost	Izobraževalna vsebina	72	50,96	1041,00	0,581
	Poljudna vsebina	31	54,42		

Tabela 2 | Izbor literature glede na glasbene preference

Močnejše preference za glasbo z značilnostmi tradicionalno oblikovanega glasbenega stavka (faktor 3) pri ženskah sta v raziskavi potrdila tudi North in Hargreaves (2007, str. 62). V njuni raziskavi so ženske večinoma preferirale bolj melodične, mehkejši zvrsti, kot so pop, pop chart in r&b, moški pa so po njih njih navedbah preferirali raje glasnejše in monotone glasbene stile, ki so saturirani v našem faktorju 4.

Dobljeni rezultati (tabela 1) so le delno v skladu s postavljenjo splošno hipotezo H1, ki pravi, da je spol dejavnik razlik pri izbiri glasbenih preferenc, zato hipoteze ne potrdimo.

Mann-Whitneyjev preizkus je pokazal, da glede izbire literature in glasbenih preferenc pri mladih prihaja do statističnih

razlik le pri faktorju 2 – intenziteta in uporništv ($P = 0,014$), in sicer se mladi s preferencami za uporniško glasbo raje odločajo za literaturo z izobraževalnimi vsebinami. Do tendence razlik prihaja v izbiri glasbe, združene v faktorju 3 – konvencionalnost ($P = 0,058$), in literature. Mladi s preferencami za to glasbo raje posegajo po poljudni literaturi.

Enake ugotovitve sta navedla tudi North in Hargreaves (2007), saj je populacija s povprečno starostjo 36,59 leta s preferencami za glasbo z značilnostmi tradicionalno oblikovanega stavka pogostejše posegala po literaturi za sprostitvev.

Splošno hipotezo H2, ki pravi, da se izbor literature razlikuje glede na glasbene preference, na podlagi dobljenih rezultatov

Izbor priljubljenih revij, televizijskih programov in prostočasnih dejavnosti glede na glasbene preference

Namen medija		$\bar{R}$ revije	$\bar{R}$ televizija	$\bar{R}$ prosti čas	Revije		Televizija		Prosti čas	
					$\lambda 2$	P	$\lambda 2$	P	$\lambda 2$	P
Faktor 1: refleksija in kompleksnost	Izobraževalni	55,71	61,56	83,62	2,841	0,242	9,859	0,007	16,968	0,000
	Poljudni	51,70	49,33	50,17						
	Glasbeni	46,50	52,00	57,89						
Faktor 2: intenziteta in uporništv	Izobraževalni	60,39	60,02	53,12	8,491	0,014	2,554	0,279	1,676	0,433
	Poljudni	45,42	49,61	51,01						
	Glasbeni	64,73	54,11	61,50						
Faktor 3: konvencionalnost	Izobraževalni	44,26	40,00	50,75	6,091	0,048	10,077	0,006	0,476	0,788
	Poljudni	58,85	58,89	51,76						
	Glasbeni	45,23	37,56	57,54						
Faktor 4: energičnost in ritmičnost	Izobraževalni	52,01	48,46	43,38	0,047	0,977	3,554	0,169	7,910	0,019
	Poljudni	53,03	51,74	56,12						
	Glasbeni	51,27	69,61	32,86						

Tabela 3 | Povezanost priljubljenih revij, televizijskih sporedov in prostočasnih dejavnosti z glasbenimi preferencami

(tabela 2) ne moremo potrditi, saj večinoma ne prihaja do statističnih razlik v preferiranju izobraževalne oziroma poljudne literature. Vzrok za takšen rezultat je verjetno starost udeležencev. Glede na študijo Marka (1998) ter Northa in Hargreavesa (1999) se preference za kompozicijsko-tehnično dovršeno in umetniško prepričljivo glasbo pogosteje pojavljajo pri osebah, starejših od 24 let, to je ob koncu visokošolskega študija, naši anketiranci pa so bili stari le 13 do 14 let.

Iz rezultatov Kruskal-Wallisovega testa je razvidno, da se mladi s preferencami za glasbo, ki omogoča refleksijo in je oblikovana kompleksno (faktor 1), pogosteje odločajo za televizijske programe z izobraževalnimi vsebinami ($P = 0,007$) ter prostočasne dejavnosti, ki izobražujejo ($P = 0,000$). Poleg tega se učenci s preferencami za glasbo, združeno v faktorju 3 – konvencionalnost, pogosteje odločajo za izbiro poljudnih (sprostitvenih) televizijskih programov ($P = 0,006$), učenci s preferencami za energično in ritmično glasbo (faktor 4) pa za razvedrilne prostočasne dejavnosti.

Pričakovali bi, da učenci s preferencami za glasbo, saturirano v faktorju 3 – konvencionalnost in v faktorju 4 – energičnost in ritmičnost, pogosteje izbirajo glasbene televizijske programe, vendar rezultati ne kažejo tega. Do razlik pri učencih s preferencami za glasbo, združeno v faktorju 3 – konvencionalnost, prihaja, vendar se ti učenci pogosteje odločajo za razvedrilne televizijske programe kot pa za glasbeno usmerjene.

Iz tabele 3 je razvidno tudi, da učenci, ki poslušajo uporniško glasbo (faktor 2) pogosteje posegajo po izobraževalnih ter glasbenih revijah ($P = 0,014$), učenci, ki poslušajo glasbene zvrsti, združene v faktorju 3 – konvencionalnost, pa prebirajo raje revije razvedrilne narave ($P = 0,048$).

Samo šest od dvanajstih rezultatov Kruskal-Wallisovega testa (tabela 3) kaže na statistično značilne razlike, iz česar izhaja, da dobljeni rezultati niso skladni s postavljeno hipotezo H3, ki pravi, da se izbor revij, televizijskih programov in prostočasnih dejavnosti razlikuje glede na glasbene preference. Hipoteze ne potrdimo.

Povezanost navedenih glasbenih preferenc z oceno glasbenih posnetkov

Jost (povz. po Motte-Habber, 1990) pravi, da posamezniki navajajo glasbene preference z namenom ugajati določeni socialni skupini oziroma osebi. To se kaže tudi v odgovorih mladih, ki na predvajanih posnetkih niso prepoznali glasbene skupine, navedene kot najbolj priljubljene.

Namen drugega dela raziskave je bil s pomočjo učencem neznanih posnetkov ugotoviti, ali mladostniki dejansko prisegajo na glasbeno vrsto, zvrst in stil, ki so jih navedli, ali pa so njihove preference le posledica vpliva družbenega okolja oziroma nenehnega predvajanja določenih avtorjev prek audiovizualnih medijev in verbalno oblikovanih mnenj. Učenci so z ocenami od 1 do 5 ocenjevali vsakega izmed dvanajstih glasbenih odlomkov, pri čemer je ocena 1 pomenila zelo nizko naklonjenost do posnetka, ocena 5 pa zelo visoko naklonjenost do posnetka. Skladbe na posnetkih so vsebovale odlomke iz pesmi oz. glasbenih del: 1. B. B. King – Blues Boys Tune (faktor 1), 2. Sex Pistols – God Save The Queen (faktor 2), 3. Tim McGraw – I Like It I Love It (faktor 3), 4. BT – Love Comes Again (faktor 4), 5. Fryderic Chopin – Valse, op. P2, No. 11, in Am (BI 150) (faktor 1), 6. Bullet For My Valentine – Just Another Star (faktor 2), 7. Zero Assoluto – Svegliarsi la mattina (faktor 3), 8. Everton Blender – Blow Your Nose (faktor 4), 9. David Akerstone – Magic Forest (faktor 1), 10. Kiss – Cold Gin (faktor 2), 11. Peha – Experiment (faktor 3), 12. Aaliyah – Are You That Somebody (faktor 4). Povprečno so učenci posnetke ocenjevali s sorazmerno nizkimi ocenami: faktor 1: $M = 2,41$; faktor 2: $M = 3,44$; faktor 3: $M = 2,99$ in faktor 4: $M = 3,522$, kar je verjetno posledica nepoznavanja glasbenih odlomkov.

Rezultati analize povezanosti (tabela 4) kažejo, da so vse korelacije med glasbenimi preferencami in ocenami posnetkov iz iste kategorije glasbe statistično značilne. Rezultati so skladni s postavljeno generalno hipotezo H4, ki pravi, da obstaja statistično značilna povezanost med posameznikovimi glasbenimi preferencami ter naklonjenostjo do glasbenih posnetkov iz iste dimenzije. Hipotezo potrdimo.

Ocene naklonjenosti		Faktor 1: refleksija in kompleksnost	Faktor 2: intenziteta in uporništvo	Faktor 3: konvencionalnost	Faktor 4: energičnost in ritmičnost
Glasbene preference					
Faktor 1: refleksija in kompleksnost	$\frac{r}{p}$	,311** ,001			
Faktor 2: intenziteta in uporništvo	$\frac{r}{p}$		,366** ,000		
Faktor 3: konvencionalnost	$\frac{r}{p}$			,272** ,005	
Faktor 4: energičnost in ritmičnost	r				,399** ,000

Tabela 4 | Analiza povezanosti navedenih glasbenih preferenc z oceno predvajanih posnetkov

Sklep

Rezultati raziskave kažejo, da glasbene preference anketiranih slovenskih učencev, starih trinajst do petnajst let, lahko strnemo samo v tri glasbene faktorje. Zelo malo učencev je namreč med priljubljenimi glasbenimi izvajalci našelo preference za glasbo, združeno v prvem faktorju (refleksija in kompleksnost), ki je zajemal umetniško bolj prepričljiva glasbena dela. Vzrok za zelo malo preferenc do omenjenih del je iskati v močnem vplivu medijev in vrstnikov na glasbeni okus v obdobju adolescence. Po poročanju Marka (1998) in Northa in Hargreavesa (1999) se posamezniki po štiriindvajsetem letu odločajo za umetniško bolj dovršeno glasbo, ker so bolj zreli ter bolje izobraženi. Rezultati naše študije so potrdili teorijo Northa in Hargreavesa (2007, str. 62), da imajo dekleta raje nežnejšo in spevnejšo glasbo, saj so bila bolj kot fantje naklonjena glasbi, ki je uporabljala na tradiciji temelječo glasbeno govorico. Fantje po njuni teoriji imajo raje glasnejšo glasbo z bolj monotonimi ritmi. V naši raziskavi so fantje najbolj naklonjeni energični in ritmični glasbi, kar delno potrjuje teorijo Northa in Hargreavesa. Splošne hipoteze H1 v zvezi s spolom kot dejavnikom razlik pri izbiri glasbenih preferenc nismo potrdili, saj dobljeni rezultati niso v celoti skladni s postavljeno hipotezo. Podobno je tudi neskladje dobljenih rezultatov s postavljeno hipotezo H2, pri čemer večinoma nismo ugotovili statistično značilnih razlik pri izboru literature (izobraževalne oz. poljudne) glede na glasbene preference. Za razliko od teorije Northa in Hargreavesa, da osebe s preferencami za glasbo, združeno v faktorju refleksija in kompleksnost, oz. umetniško bolj dovršeno glasbo, raje izbirajo literaturo z izobraževalnimi vsebinami, ugotavljamo, da so v naši raziskavi po izobraževalni literaturi raje posegali mladi s preferencami za uporniško glasbo. Po poljudni literaturi so posegali predvsem mladi s preferencami za glasbo, oblikovano na tradicionalnih temeljih. Primerjava izraženih glasbenih preferenc učencev z ocenjenostjo predvajanih neznanih posnetkov je pokazala pozitivno povezanost med izraženimi preferencami ter naklonjenostjo posnetkom iz iste glasbene dimenzije, kar kaže na določeno mero konsistentnosti, zanesljivosti in ne nazadnje tudi zanesljivosti našega raziskovalnega pristopa, rezultatov ter odgovorov udeležencev.

Za globlji vpogled in razumevanje ter vzročno-posledično razlago povezanosti glasbenih preferenc z bralno kulturo, izborom priljubljenih revij, televizijskih programov ter s prostočasnimi dejavnostmi bo v našem šolskem polju v prihodnje treba opraviti več raziskav s parcialnimi cilji, z uporabo tako kvantitativne kot tudi kvalitativne metodologije.

Rezultati kažejo, da se pri nas glasbeni okus mladih, vsaj v obdobju med trinajstim in petnajstim letom, ne more razvrstiti v štiri glasbene faktorje, temveč samo v tri: v faktor z uporniško glasbo, faktor z glasbo, ki uporablja na tradicionalnih temeljih

oblikovano glasbeno govorico, ter v faktor z energično in ritmično glasbo. Mladi, na katere imajo velik vpliv predvsem mediji in ne obiskujejo glasbenih šol, imajo zelo malo priložnosti za soočanje z umetniško bolj prepričljivo glasbo, saj jo v veliki večini poslušajo enkrat tedensko v šoli, v prostem času pa v veliki meri poslušajo različne zvrsti zabavne glasbe.

Kljub močnemu poudarku na glasbi, ki spada v področje umetniške glasbe, v osnovnošolskem glasbenem izobraževanju so vplivi medijev in potrebe mladih v obdobju adolescence prevladujoči pri oblikovanju njihovih preferenc. Morda bi lahko učinkoviteje vplivali na oblikovanje estetskega okusa mladih, če prizadevanja ne bi bila omejena le na šolo, temveč bi pri tem sodelovali tudi množični mediji.

#Viri in literatura

1. Lamont, A. in Webb, R. (2010). Short- and long-term musical preferences: What makes a favourite piece of music? *Psychology of music*, 38 (2), 222–241.
2. Mark, N. (1998). Birds of Feather Sing Together. *Social Forces*, 77 (2), 453–485.
3. Motte-Habber, H. (1990). Psihologija glasbe, Državna založba Slovenije, Ljubljana.
4. North, A. C. in Hargreaves, D. J. (1999). Music and Adolescent Identity. *Music Education Research*, 1 (1), 75–92.
5. North, A. C. in Hargreaves, D. J. (2007). Lifestyle correlates of musical preference: 1. Relationship, living arrangements, beliefs, and crime. *Psychology of Music*, 35 (1), 58–87.
6. North, A. C. in Hargreaves, D. J. (2007a). Lifestyle correlates of musical preference: 2. Media, leisure time and music. *Psychology of Music*, 35 (2), 179–200.
7. Rentfrow, P. J. in Gosling, S. D. (2003). The Do Re Mi's of Everyday Life: The Structure and Personality Correlates of Music Preferences. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84 (6), 1236–1256.
8. Rentfrow, P. J., & Gosling, S. D. (2006). Message in a ballad: The role of music preferences in interpersonal perception. *Psychological Science*, 17 (3), 236–242.
9. Rentfrow, P. J. in Gosling, S. D. (2007). The content and validity of music-genre stereotypes among college students. *Psychology of Music*, 35 (2), 306–326.
10. Schwartz, K. D. in Fouts, G. T. (2003). Music Preferences, Personality Style, and Developmental Issues of Adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 32 (3), 205–213.